

Zimowanie ptaków w lasach mieszanych Gór Świętokrzyskich i Garbu Wodzisławskiego

Wintering of birds in mixed forests in the Świętokrzyskie Mountains and Wodzisławski Hump (SE Poland)

MACIEJ WACHECKI, PIOTR WILNIEWCZYC

Towarzystwo Badań i Ochrony Przyrody

25–501 Kielce, ul. Sienkiewicza 68

e-mail: m.wachecki@gmail.com

Słowa kluczowe: awifauna zimująca, wyżyny, lasy jodłowo-bukowe, grądy, inwazje, obszary chronione, zamierające i martwe drzewa.

Od grudnia 2017 do lutego 2018 roku badano metodą transektu liniowego zespoły ptaków zimujących w lesie jodłowo-bukowym w Górach Świętokrzyskich („Lasy Cisowsko-Orłowińskie”) oraz w grądzie na Garbie Wodzisławskim („Las Chrusty”). Obydwa kompleksy leśne cechowały się dominacją dojrzałych drzewostanów, dużym zróżnicowaniem gatunkowym i strukturalnym roślinności, spontanicznymi odnowieniami, a także obecnością martwych i zamierających drzew. W „Lasach Cisowsko-Orłowińskich” odnotowano 32 gatunki ptaków, średnio 25,3 osobników/km (15,6–43,6 os./km), a w „Lesie Chrusty” – 25 gatunków, średnio 42,9 os./km (29,5–68,9 os./km). Pomimo znacznych różnic siedliskowych stwierdzono duże podobieństwo składu gatunkowego obu zespołów ($QS = 70,2\%$), przy czym podobieństwo struktury dominacji było nieznaczne ($Re = 45,9\%$). W „Lasach Cisowsko-Orłowińskich”, charakteryzujących się 50-procentowym udziałem drzewostanów iglastych, dominowały: mysikrólik *Regulus regulus* – 16,3%, sosnówka *Periparus ater* – 14,0%, dzięcioł duży *Dendrocopos major* – 12,0%, paszkot *Turdus viscivorus* – 12,0%, krzyżodziób świerkowy *Loxia curvirostra* – 8,5% i czyż *Spinus spinus* – 6,7%, a w „Lesie Chrusty”, cechującym się 80-procentowym udziałem drzewostanów liściastych: dzięcioł duży – 18,8%, kowalik *Sitta europaea* – 14,6%, krzyżodziób świerkowy – 14,0%, modraszka *Cyanistes caeruleus* – 13,0%, bogatka *Parus major* – 9,6% i sójka *Garrulus glandarius* – 6,2%. W wyniku inwazyjnego nalotu w obu zgrupowaniach zaznaczał się wysoki udział krzyżodzioba świerkowego, którego maksymalne koncentracje przekraczały 100 osobników. O wartości ornitologicznej badanych lasów decydują duże zróżnicowanie gatunkowe, wysokie zagęszczenia oraz obecność taksonów rzadkich, takich jak: jarząbek *Tetrastes bonasia*, dzięcioł zielonosiwy *Picus canus*, dzięcioł białogrzbiety *Dendrocopos leucotos*, puszczyk uralski *Strix uralensis* i orzechówka *Nucifraga caryocatactes*. Zachowanie cennych ekosystemów leśnych jest istotne nie tylko z perspektywy ptaków lęgowych, ale również zimujących.